

тодика навчання інформатики та інформаційних технологій», «Комп'ютерні технології в освітньому процесі та управлінні проєктами», «Спеціальна інформатика», «Програмування з використанням стандарту запитів SQL». Крім цього серед освітніх компонент блоку вибіркових навчальних дисциплін цієї освітньо-професійної програми на формування навичок використання цифрових технологій в освітньому процесі спрямовані: «Організація і обробка електронної інформації», «Вебтехнології та ресурси в освіті», «Аналіз та візуалізація даних», «Застосування цифрових технологій в управлінні», «Цифрові технології візуалізації даних та знань», «Проектування та розробка інформаційних систем», «Цифрові технології моніторингу освітньої діяльності», «Ергономіка інформаційних технологій», «Комп'ютерне моделювання», «Основи робототехніки», «Системи управління проєктами та задачами», «Розробка і тестування програмного забезпечення», «Кібербезпека в освіті та управлінні», «Формування soft-skills в освітньому процесі», «Прикладне програмне забезпечення професійної діяльності», «Цифрові технології створення та обробки анімацій» та ін.

Зважаючи на досить довгий перелік навчальних дисциплін, які вивчають майбутні викладачі закладів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти, узгодження їх змісту, загальних та фахових компетенцій і програмних результатів навчання, впродовж терміну навчання студенти здобувають міцні знання та формують стійкі навички використання цифрових технологій у майбутній професійній діяльності. Все це підтверджується тематикою та змістом курсових робіт, які пишуть студенти у сьомому семестрі з навчальної дисципліни «Комп'ютерні технології в освітньому процесі та управлінні проєктами» та у восьмому семестрі з навчальної дисципліни «Методика професійного навчання».

Захищаючи курсові роботи, студенти демонструють не лише результати аналізу наукових праць із запропонованої тематики, а й презентують практичні розробки навчальних, методичних і дидактичних матеріалів до викладання предметів, пов'язаних із комп'ютерною (цифровою) підготовкою здобувачів освіти у закладах загальної середньої, професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти з використанням цифрових технологій.

Зважаючи на широке впровадження в освітню діяльність технологій доповненої та віртуальної реальності, штучного інтелекту, робототехніки, до змісту навчальних дисциплін вносяться зміни, що враховують ці тенденції. Під час проходження педагогічної практики у закладах загальної середньої та професійної (професійно-технічної), а в подальшому і фахової передвищої освіти студенти мають змогу здійснити апробацію усіх тих ідей і проєктів, що розроблялися ними впродовж вивчення навчальних дисциплін фахової і загально-професійної підготовки.

Література

1. Наказ Міністерства освіти і науки України від 11 листопада 2022 р. № 1006 «Деякі питання розміщення державного (регіонального) замовлення, поєднання спеціальностей (предметних спеціальностей), спеціалізацій та присвоєння професійних кваліфікацій педагогічних працівників закладами фахової передвищої, вищої освіти». URL: <http://surl.li/eznbz>.
2. Стандарт вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). URL: <http://surl.li/awtgv>.
3. Освітньо-професійна програма «Професійна освіта. Комп'ютерні технології в управлінні та навчанні» URL: <http://surl.li/mumcr>

КРУЧЕК ВІКТОРІЯ

Інститут професійної освіти НАПН України (м. Київ)

ОСОБЛИВОСТІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

В епоху інформаційного суспільства освіта має базуватись на технологіях, які формують у її здобувачів уміння вчитися, оперувати і управляти інформацією, швидко приймати рішення, пристосовуватись до потреб ринку праці. Цифрові технології відкривають доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищують ефективність самостійної роботи, дають нові можливості для творчості, знаходження і закріплення будь-яких професійних навичок, дозволяють реалізовувати принципово нові форми і методи навчання. Їх поява стала однією з передумов розвитку змішаного навчання, яке дозволяє скористатися гнучкістю і зручністю дистанційного курсу та перевагами традиційного класу [1, с. 14]. Воно поєднує традиційну навчальну діяльність в аудиторії під керівництвом педагога, різні шляхи або механізми використання навчальних матеріалів, та структуроване самостійне навчання, що використовує досвід безпосереднього спілкування й матеріали онлайн [2, с. 155].

В якості переваг ця форма навчання пропонує персоналізації навчання, своєчасний зворотній зв'язок і гнучкість освітнього процесу, навчання на компетентнісній основі, можливість вибору здобувачем освіти темпу, часу, місця навчання, залучення кращих викладачів, практично необмежені навчальні ресурси. Створити ефективні програми змішаного навчання допоможе запропонований алгоритм їх проєктування та реалізації: цілепокладання, командування, мотивування, професійний розвиток педагогів, вибір або розроблення навчального змісту (контенту), вибір моделі, дизайн освітнього простору, формування і розвиток цінностей цифрової культури в освіті, вдосконалення.

Перший крок полягає у визначенні проблеми, яку потрібно вирішити, або мети, якої потрібно досягти. Змішані програми, як правило, проєктуються у відповідь на бажання підвищити успішність здобувачів шляхом персоналізації навчання, забезпечити ширший доступ до навчальних ресурсів, зекономити кадрові та матеріальні ресурси освітньої системи або поєднати всі вказані цілі. В умовах військових дій на території України вибір змішаної форми навчання зумовлюється ще й необхідністю збереження життя учасників освітнього процесу та якості освіти. Цілі мають бути конкретними, вимірюваними, досяжними, реалістичними та із зазначенням часових меж.

Об'єднання зусиль зацікавлених людей та налагодження співпраці в командах при проєктуванні програм, що знаменує перехід до наступного кроку алгоритму, має вирішальне значення для успіху. Доцільним є делегування функціональних завдань, що не потребують суттєвих змін у організації чи структурі закладу освіти, для вирішення проблем на рівні академічної групи, групи педагогів у межах відділу чи декількох підрозділів (легкі команди). Інші типи проблем зазвичай вимагають зміни архітектури освітнього процесу – розкладу, розподілу академічних груп, ролей педагогічних працівників – тому важкі команди повинні складатися з керівного складу закладів, адміністраторів, педагогів, консультантів та ін. Особливою групою виступають автономні команди, які мають повну свободу для експериментів з персоналом, бюджетом, навчальним планом, розкладом тощо. Такі команди мають найбільше повноважень для прояву творчості, вони вирішують проблеми, пов'язані з доступом до освіти.

Третя ланка алгоритму впровадження змішаного навчання (мотивування) пов'язаний із механізмами стимулювання учасників освітнього процесу. Для посилення мотивації до змін важливо проєктувати його з думкою про здобувача, фокусуючись на компетентностях, які мають бути сформовані. Систематичне та послідовне виконання індивідуальних і групових завдань, контроль та налагоджений зворотній зв'язок створюють відчуття успіху та задовольняють потребу у спілкуванні. Йдеться також про можливість для здобувачів освіти отримати додаткові консультації, наставництво з боку педагогічних працівників, залучення здобувачів до дизайну програми навчання. Створення педагогам умов для досягнення успіху, визнання та кар'єрного зростання сприяє кращій мотивації персоналу та стабільності педагогічного колективу.

В центрі будь-якої успішної програми змішаного навчання поряд зі здобувачем освіти присутня постать педагога, який її реалізує. Четвертий етап впровадження змішаного навчання передбачає постійне удосконалення професійної майстерності педагогічних працівників, оволодіння новими навичками, переосмислення взаємодії між здобувачем освіти і викладачем, що є визначальною у змішаному середовищі. Педагоги, змінюючи ролі, зокрема і через інститут кураторства, можуть заповнити прогалини в житті здобувачів, ставши для них надійними провідниками і наставниками. Такі мотивуючі фактори, як досягнення, визнання, відповідальність, просування і зростання, мають бути інтегровані у кадрові та освітні моделі.

На п'ятому етапі здійснюється вибір або розроблення навчального змісту (контенту) та платформи. Педагоги можуть використовувати вже наявні матеріали, курси чи навчальні платформи, або розробляти власні, розвиваючи навички створення онлайн-курсів, уроків, відео або програмних продуктів. Створення власного контенту може забирати багато часу у зайнятих викладачів.

Вибір моделі змішаного навчання (ротаційна, перевернутий клас, збагачена віртуальна тощо) є наступним кроком у його впровадженні. Кожна модель забезпечує різний ступінь гнучкості, автономії, самостійності, активності. Вибір зумовлюється цілями, доступністю технічних ресурсів, освітнім змістом, бажаною мірою контролю освітнього процесу з боку здобувачів та визначеною роллю педагога. Багато з пропонувананих моделей вимагають різного використання простору. Варто переконатися, що навчальне призначення підтримує обрану модель.

Фізичний та віртуальний освітній простір, моделювання та дизайн яких передбачені сьомим етапом реалізації змішаного навчання, мають відповідати принципам активності, гнучкості, варіативності і сприяти досягненню очікуваних результатів навчання. Наявність багатьох варіантів і місць для навчання дозволить розвивати навички самостійної роботи, а використання рухомих та мобільних меблів підвищить гнучкість процесу. Менша кількість стін допомагає створити відкрите, спільне середовище.

Оскільки змішане навчання базується на наданні здобувачам освіти більшого контролю, свободи та гнучкості, важливо на наступному етапі забезпечити формування у них цінностей цифрової культури в освіті, чіткість і зрозумілість критеріїв оцінювання, пріоритетів, що формують рішення, постійний моніторинг повторюваних труднощів та проблем.

Створення програми змішаного навчання є не подією, а процесом, що потребує постійного корегування та вдосконалення в подальшій роботі.

Література

1. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / В.М. Кухаренко, С.М. Березенська, К.Л. Бугайчук, Н. Ю. Олійник, Т.О. Олійник, О.В. Рибалко, Н.Г. Сиротенко, А.Л. Столяревська; за ред. В.М. Кухаренка – Харків: «Міськдрук», НТУ «ХП», 2016. – 284 с.
2. Чугай О.Ю. Змішане або гібридне навчання як трансформація традиційної освітньої моделі / О.Ю. Чугай // Новітні освітні технології в контексті Євроінтеграції: Матеріали X міжнар. наук.-пр. конференції. 14 січня 2015 р. – К. : ЦУЛ, – С. 154-158.